

Bokanmälningar

Harald Baldersheim (red.), "Kan fylkeskommunen fornyast?"

Harald Baldersheim är professor i statsvetenskap vid universitetet i Oslo. Övriga författare är alla forskare inom ämnet och har tidigare publicerat en rad böcker och artiklar inom området offentlig förvaltning. Boken är utgiven på Det Norske Samlaget i Oslo 1998 och omfattar 250 sidor.

Boken recenseras av Jenny Svärd, forskarstuderande vid Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet, och pol. mag i offentlig administration.

En trend i Europa och inte minst inom de nordiska länderna, har under en längre tid varit att bygga ut och förstärka ländernas folkvalda mellannivå. Det har skrivits hyllmetrar om det nordiska lokala och regionala självstyrets långa tradition och dess inverkan på politik, demokrati och service. "Kan fylkeskommunen fornyast" handlar om de här sakerna, fast i ett mer existentiellt perspektiv. Kommer fylkeskommunerna överhuvudtaget att överleva de närmaste femton, tjugo åren?

Med bakgrund av att fylkeskommunerna under gott och väl tjugo år varit en viktig aktör i genomförandet av det norska välfärdsprojektet väcks i det inledande kapitlet en rad frågor. Är de norska fylkeskommunerna en konstruk-

tion som skapats till följd av säregna norska förhållanden och traditioner? Är den beska kritiken mot den politiska mellannivån befogad? Är samma kritik utbredd i övriga nordiska och europeiska länder? Varför sjunker intresset för fylkeskommunerna bland medborgare och politiker? Vilken roll spelar dessa organisationer i framtiden?

Frågeställningarna kan ses som bokens mest centrala och utgör därmed också stommen till en väldisponerad och genomarbetad presentation av en av Norges viktigare förvaltningsorganisationer.

För att uppnå djup och ökad förståelse för debatten och de norska fylkeskommunernas faktiska kontext, sätter Baldersheim dess organisation i ett

komparativt perspektiv i bokens andra kapitel. Det konstateras att det förekommer stora variationer vad gäller utformningen av mellannivån i de flesta europeiska länderna, men att koordineringen horisontellt i allmänhet ses som mycket viktig i sammanhanget. Nyckelordet blir samordning mellan olika förvaltningar.

Det jämförande perspektivet av Norges situation och andras, återkommer och utgör något av en röd tråd boken igenom. Även om det kan upplevas tjugigt, är inte greppet förvånande med tanke på landets val av utanförskap i EU samt Norges numera något sämre ekonomiska situation.

Magne Langsets redovisning av vad kritiken mot fylkeskommunerna egentligen består av är aktuell och spännande. Är det demokrati, service eller regionalpolitiken som opinionen uppfattar som problemet? Svaret pekar mot att olika lösningar är tätt sammankopplade med ett EU-medlemskap och att norska lösningar därmed får en särställning. Detta faktum är vad som skulle kunna utgöra stomme och utgångspunkt för en verkligt intressant och tidsenlig bok. Fylkeskommunen och dess roll som regionalpolitisk aktör och gällande normer som exempelvis effektivitet, handlingskraft, demokrati, lojalitet och självständighet gentemot staten avhandlas utförligt vilket ger ett gediget intryck.

Morten Ögård diskuterar runt de klassiska måttstockarna autonomi, demokrati och effektivitet i fylkeskommunerna. Han visar att graden av autonomi är relativt låg då flera av fylkeskommunernas ansvarsområden är starkt reglerade av staten. Och enligt undersökningar har väljarna börjat distansera sig regionalt och väljer hellre att delta på en lokal nivå även om det bristande intres-

set börjar göra sig påmint även där. En slutsats som kan dras av den diskussion som förs i boken är att invånarna till syvende och sist är nöjda med effektivitetssituationen. Att diskussionen kring dessa kriterier är nödvändig och viktig är det ingen som ifrågasätter. Men är det ändå inte frågan om fylkeskommunerna som regional och mellannivå som borde stå mer i centrum, det vill säga om vilken roll institutionen spelar som utvecklingsaktör för regionen i ett internationellt perspektiv?

Harald Baldersheim återkommer till detta tema i sitt slutkapitel och menar att fylkeskommunerna är på väg att skapa nya vägar i det strategiska regionalpolitiska arbetet. Det så kallade europeiska projektet uppfattas som en ny fas i den politiska utvecklingen i Europa. En utveckling som inte låter sig kontrolleras så lätt av varken regioner eller nationer.

Om de norska fylkeskommunerna skall uppfattas som relevanta, måste de hitta sin plats och roll i det nutida Europa. Samtidigt blir frågan om fylkeskommunerna kan förnyas och agera som aktörer i integration med andra institutioner i Europa märklig med tanke på landets ställningstagande EU-frågan. Kontentan blir att fylkeskommunerna har en framtid, men bara om Norge på något sätt kommer närmare övriga Europa. Det är dock tveksamt hur och när detta kommer att ske. Ett resonemang som kanske skulle kunnat utvecklas.

Till bokens förtjänster hör författarnas sammanhängande stil och klara argumentation. Vissa stunder blir dock redovisningar av tabeller och diagram överflödiga och skrymmande. Samma sak hade mycket väl kunnat redovisas i ord som också hade gjort texten mer sammanhållen. Ämnet är i sig intres-

sant, inte minst med tanke på den uppmärksamhet som den politiska mellannivån har fått och fortfarande får. Fortsättningsvis borde dock uppmärksamheten riktas mot den regionala politikens betydelse i ett större sammanhang.

Bokens omfattning inbjuder till en rask överblicksläsning och det kan räcka

för att få ett grepp om de huvudpoänger som presenteras. Dessa kan kanske också tjäna som tankeställare vad gäller vår egen inställning till den svenska politiska mellannivåns framtid och vilka aktörer som spelar huvudrollen. Det är bokens huvudsakliga bidrag och som gör den läsvärd.